

прозорими. Наприклад, з'явилися такі механізми як електронні петиції та бюджет участі. Також поліпшилася елементи комунікації та інформування населення. Проте, викликом для держави є нерівномірність розвитку громад, адже на це часто впливають фінансові фактори, фактори компетенцій або доброчесності голів органів місцевого управління, браку кваліфікованих кадрів чи пасивністю громадян. Тому актуальним питанням для України залишається усунення прогалин у законодавстві та завершення реформи децентралізації, яка повинна, згодом, сформувати симбіоз професійних місцевих управлінців та активного громадянського суспільства.

Для підвищення ефективності взаємодії місцевої влади та громадян варто на державному рівні виробити та закріпити єдиний стандарт вироблення публічної політики на муніципальному рівні, де чітко мають бути окреслені механізми та інструменти залучення громадськості до процесу формування стратегії розвитку території та прийняття рішень, які будуть нести обов'язковий характер. Не менш важливою складовою в даній проблемі є освіта. Впроваджуючи нові стандарти, держава має надати платформу, де управлінці місцевого самоврядування могли б вчитися нових практик комунікації з суспільством та ряду інших компетенцій. Отже, для того щоб якісно змінити підходи до взаємодії ОМС з громадянським суспільством, варто сформувати та впровадити стратегію на державному рівні, адже саме системний підхід до даної проблеми дозволить сформувати відкриті та самодостатні територіальні громади.

Список літератури

1. *Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні: посібник.* Київ: 2012. 19-20с. URL: <https://goo.su/a9fj> (дата звернення: 19.11.2021)
2. *Про місцеве самоврядування: Закон України від 13 лист. 2021 р. № 1818-IX.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 19.11.2021)
3. *Zeman-Miszewska E. Współpraca samorządów terytorialnych z innymi podmiotami w procesie świadczenia usług publicznych. Katowice, 101p.*

УДК 323.22/.28

*Воронова В.А., аспірантка кафедри
політології та державного управління*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОМУНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця

Процес декомунізації став важливою складовою трансформації українського суспільства та зініціював широкі суспільні дискусії між його прихильниками і опонентами, які оцінюють цей процес із різних ідеологічних і світоглядних позицій.

Особливість декомунізації в Україні полягає в тому, що, по-перше, існують великі регіональні відмінності ставлення до радянського спадку, по-друге – на державному рівні процес тотальної декомунізації було закріплено лише після Революції Гідності, тобто більше двадцяти років після проголошення незалежності, по-третє – сфера державної політики історичної пам'яті стала ареною політичної боротьби.

Початком декомунізаційного процесу в Україні можна вважати кінець 80-х років XX століття, коли місцеві Ради Донецчини й Луганщини ініціювали перейменування міста Жданова на Маріуполь [1, с. 331 - 332], а Ворошиловграда – на Луганськ [2] відповідно у 1989 та 1990 роках. Першим законодавчим результатом слугував закон УРСР «Про мови в Українській РСР» від 28 жовтня 1989 року, у якому вперше українську мову було визначено на державному рівні. Комунізація в Україні носила особливий характер, русифікація була її однією з головних складових, тому цей закон став важливою складовою на шляху відродження українства. У березні 1990 року було скасовано монополію КПРС на владу, що призшидило формування багатопартійності. 3 серпня 1990 року Верховна Рада УРСР прийняла ще один не менш важливий закон «Про економічну самостійність Української РСР», що стало практичним кроком до старту ліквідації командної економіки України. Наступним етапом у цьому ланцюжку подій став процес ліквідації Комуністичної партії України. У серпні 1991 року вона була заборонена Президією Верховної Ради України за підтримку серпневого путчу. Проте вже у 1993 році комуністи створили КПУ (як партію незалежної України), юридичною підставою для чого стала постанова Президії ВРУ про можливість створювати партії з комуністичною ідеологією. Процес існування комуністичної партії затягнувся протягом 25 років, лише в грудні 2015 року судовою постановою КПУ була заборонена [3].

Після проголошення незалежності розпочалися зміни на культурно-символічному рівні. Декомунізація знизу, чи відмова від радянської символіки, перейменування вулиць – всі ці процеси активно відбувалися на теренах Західної України, де радянське минуле було найкоротшим, а в колективній пам'яті населення асоціювалось як чуже та вороже. Так, на початку 90-х років XX століття почали ліквідовувати пам'ятники Леніну. Тоді було повалено майже дві тисячі пам'ятників і постаментів радянської доби, а в 1994 - 2004 роках ще близько 600 у Центральній Україні [4, с. 143].

Млявою спробою декомунізації як державної політики став указ президента Леоніда Кучми «Питання щодо використання державних символів України», що містив таке завдання: «...забезпечити під час реконструкції будівель та споруд ліквідацію зображень державних символів колишнього СРСР та радянських республік, гасел КПРС, за винятком випадків, коли зазначені зображення містяться на будівлях і спорудах, включених до переліків пам'яток історії та культури».

Наступним етапом у розвитку декомунізації стали 2000-і роки, особливо часи президентства Віктора Ющенка (2005 – 2010 роки). Його діяльність швидше називається «українізацією», ніж декомунізацією. Під керівництвом

Віктора Ющенка було ініційовано Закон України «Про Голодомор 1932 - 1933 років в Україні» від 28 листопада 2006 року, який установив юридичну відповідальність за заперечення факту Голодомору як геноциду та стимулював політичне піднесення правих радикалів з Всеукраїнського об'єднання «Свобода», підготував належне підґрунтя для організованого демонтажу пам'ятних знаків більшовикам, визнаними виконавцями політики голоду в Україні. Саме тоді було створено Комітет декомунізації, до якого увійшли тридцять організацій, здебільшого націоналістичного штибу на зразок Української національної асамблеї – Української народної самооборони і Всеукраїнського об'єднання «Тризуб» імені Степана Бандери, а також всеукраїнські товариства: «Меморіал імені Василя Стуса», «Просвіта імені Тараса Шевченка» та Спілка офіцерів, де права ідеологія мала помітний вплив. У цей час було створено і окрему наукову інституцію – Український інститут національної пам'яті, метою якої було подолання наслідків тоталітаризму. Ідея створення такої централізованої установи не українське явище.

Політика президента Віктора Януковича носила російськоцентристський характер, а сфера історичної пам'яті копіювалась на зразок російської. Це був період формування нового міфу про Радянський Союз, Другу світову війну, особливу роль російської мови в Росії загалом для України. Сфера історії та історичної пам'яті не просто потрапила під жорсткий контроль влади, а стала чи не головним аргументом для формування дуже широкої підтримки серед російськомовних регіонів та Криму. Вже у 2010 році вийшли нові відредаговані підручники, головний акцент яких був на так званій «спільній історії» України та Росії.

Революція Гідності і переломні моменти 2013 – 2014 років стали новим етапом в історії української державності. Вже під час революційних подій розпочався новий етап декомунізації знизу – поваленням 8 грудня 2013 року представниками Всеукраїнського об'єднання «Свобода» пам'ятника Леніну в Києві під час Євромайдану. Ця подія була підтримана в різних регіонах України активізувавши загальний «Ленінопад». Це слугувало подальшою засадничою підставою законодавчого оформлення та початку офіційної декомунізації в Україні.

Нова влада, утворившись по президентських і парламентських виборах 2014 року, перебрала ініціативу в свої руки і у квітні 2015 року законодавчо оформлює задачі декомунізації усіх сфер суспільного життя в Україні: Закон України від 9 квітня 2015 року №314-VIII «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті», Закон України від 9 квітня 2015 року №315-VIII «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років», Закон України від 9 квітня 2015 року №316-VIII «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років», Закон України від 9 квітня 2015 року №317-VIII «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Після прийняття перших декомунізаційних законів політика зміни історичного наративу та формування культурної пам'яті набула офіційного та

цілеспрямованого характеру. Ця політика мала об'єктивне підґрунтя, її каталізатором стали події Євромайдану, але більшою мірою – російська агресія проти України, а саме, анексія Криму та війна на Донбасі. Адже прийняття декомунізаційних законів було породжене не тільки збройною, а й масштабною пропагандистською війною. Запровадження декомунізаційного законодавства зініціювало широкі суспільні дискусії та культурну комунікацію між його прихильниками і опонентами, які оцінюють цей процес із різних ідеологічних і світоглядних позицій. Переосмислення радянської спадщини та вироблення зваженого ставлення до неї є окремим непростим завданням: наразі таке ставлення коливається від заперечення до певного механічного поєднання національних та радянських традицій пам'яті.

Список літератури

1. Сорока Ю. Від Жданова до Маріуполя: питання перейменування міста в публікаціях місцевої преси / Ю. Сорока // Соціологія міста: навчальний посібник. – 2010. – С. 329 – 335
2. Про перейменування міста Ворошиловграда і Ворошиловградської області: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 04.05.1990 р. № 9169-XI // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=9169-11#Text> (дата звернення: 15.11.2021).
3. Міністерство юстиції виграло судову справу проти Комуністичної партії України та домоглося припинення діяльності цієї політичної сили. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/ministerstvo-yustitsii-vigralo-sudovu-spravu-proti-komunistichnoi-partii-ukraini-ta-domoglosya-pripinennya-diialnosti-tsiei-politichnoi-sili-22320> (дата звернення: 15.11.2021).
4. Гайдай О. Презентація радянського минулого в просторі: політика щодо пам'ятників радянським діячам (Центральна Україна). Національна історична пам'ять. С. 142 – 149

УДК 35.07:004.738.5]:352.075

Гончарук Г.П., здобувач освіти,
Чальцева О.М., д. політ. н., доцент,
професор кафедри політології та
державного управління

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Впровадження електронних послуг є одним із інструментів розвитку інформаційного суспільства в Україні, розбудова та впровадження яких сприятиме створенню відкритого і прозорого державного управління, покращенню доступності та прозорості процедури отримання послуг і в цілому підвищить довіру громадян до влади. Протягом останніх років в Україні